

Sygn. akt *I ACa 509/18*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 marca 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Małgorzata Mazurkiewicz-Talaga

Sędziowie: SSA Małgorzata Kaźmierczak (spr.)

SSA Karol Ratajczak

Protokolant: protokolant Halszka Mróz

po rozpoznaniu w dniu 19 marca 2019 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **B. (...) w W.**

przeciwko **P. S.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 25 października 2017 r. sygn. akt I C 583/17

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. oddala powództwo;

2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego 10.817 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego 9.100 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Małgorzata Kaźmierczak Małgorzata Mazurkiewicz-Talaga Karol Ratajczak

--	--	--

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym w dniu 7 lutego 2017 roku w elektronicznym postępowaniu upominawczym, B. (...) z siedzibą w W. domagał się zasądzenia od P. S. na swoją rzecz kwoty 203.495,98 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu oraz zwrotu kosztów postępowania.

Postanowieniem z dnia 23 marca 2017 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie, przekazał sprawę do rozpoznania Sadowi Okręgowemu w Poznaniu, wobec stwierdzenia braku podstaw do wydania nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

W odpowiedzi na pozew, pozwany reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na rzecz pozwanego od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 25 października 2017 roku Sąd Okręgowy w Poznaniu orzekł zgodnie z żądaniem pozwu i zasądził od pozwanego na rzecz powoda 203.495,98zł z ustawowymi odsetkami od 07.02.2017r i kosztami procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 20 lutego 2014 roku pozwany P. S. zawarł z M. umowę o kredyt gotówkowy nr (...) na kwotę 200.000 złotych. Strony umowy ustaliły, że kwoty niespłaconych rat kredytu w terminach określonych w umowie traktuje się jako zadłużenie przeterminowane. Od kwoty niespłaconego kapitału kredytu bank miał naliczać i pobierać odsetki karne według zmiennej stopy procentowej, określonej jako czterokrotność stopy kredytu lombardowego NBP. W umowie wskazano także, że skutkiem braku płatności, po powstaniu wymagalnej zaległości, będzie uprawnienie banku do wypowiedzenia umowy zgodnie z postanowieniami określonymi w umowie, czyli z zachowaniem 30 dniowego okresu wypowiedzenia, po uprzednim zawiadomieniu kredytobiorcy o wypowiedzeniu umowy kredytu w formie pisemnej, listem poleconym.

Sąd I instancji ustalił także, że w dniu 25 maja 2015 roku, w trybie art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h. nastąpiło przeniesienie całego majątku M. na rzecz A. Ostatecznym wezwaniem do zapłaty z dnia 4 stycznia 2016 roku (...) wezwał pozwanego do uregulowania zapłaty z tytułu zaciągniętego kredytu nr (...). Z powodu niedotrzymania warunków umowy i nieuregulowania zaległości, pismem z dnia 18 stycznia 2016 roku bank warunkowo wypowiedział umowę o kredyt, wskazując, że w przypadku nieskorzystania przez pozwanego z możliwości restrukturyzacji kredytu, bank wypowiada umowę kredytu z zachowaniem 30 dniowego okresu wypowiedzenia, rozpoczynającego się od dnia w którym upłynął termin 14 dni roboczych, licząc od daty doręczenia niniejszego pisma. Pozwany złożył wniosek o restrukturyzację zobowiązania w dniu 9 lutego 2016 roku, jednak nie podjął się dalszej spłaty zobowiązania. Przesądowym wezwaniem do zapłaty z dnia 29 marca 2016 roku A. (...) wezwał pozwanego do zapłaty 191.277,60 złotych.

Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika także, że w dniu 22 grudnia 2016 roku A. (...) przeniósł na powoda m.in. wierzytelność wobec pozwanego wynikająca z umowy kredytu nr (...). W umowie cesji wskazano, że jej przedmiotem jest przelew istniejących, wymagalnych, bezspornych i nieprzedawnionych wierzytelności szczegółowo określonych w załącznikach do umowy. Wraz z wierzytelnościami, cedent przeniósł na cesjonariusza wszystkie związane z nimi prawa, w tym roszczenia o odsetki, koszty sądowe i koszty zastępstwa procesowego oraz opłaty sądowe, a także wszelkie inne opłaty uboczne, za cenę wskazaną w umowie cesji. Zgodnie z wyciągiem z ksiąg bankowych z dnia 22 grudnia 2016 roku wymagalne zadłużenie pozwanego wobec A. (...) wynosiło 202.302,10 złotych. Pismem z dnia 30 stycznia 2017 roku pełnomocnik powoda wezwał pozwanego do spłaty zadłużenia w kwocie 203.172,64 złote w terminie do dnia 14 lutego 2017 roku. Wezwanie okazało się nieskuteczne.

Powyższe ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy oparł na znajdujących się w aktach sprawy dowodach z dokumentów oraz kserokopiach dokumentów. Wątpliwości tego Sądu nie budziła wartość dowodowa dokumentów przedłożonych w oryginałach oraz w kopiach poświadczonych za zgodność z oryginałem przez pełnomocnika powoda. Natomiast co do części kopii, które nie zostały opatrzone podpisem pełnomocnika poświadczającym ich zgodność z oryginałem, Sąd Okręgowy, powołując się na stanowisko Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu wyrażone w uzasadnieniu wyroku z dnia 28 sierpnia 2013 roku w sprawie o sygn. akt I ACA 796/13 oraz Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 2009 roku w sprawie o sygn. akt III CSK 341/08, obdarzył je wiarygodnością, wskazując, że strona przeciwna kwestionując brak potwierdzenia za zgodność z oryginałem, nie podniosła jednak zarzutu odnośnie prawdziwości treści wskazanych w załączonych kopiach.

W oparciu o tak poczynione ustalenia faktyczne, Sąd Okręgowy stwierdził, że roszczenie powoda, wynikające z umowy kredytowej uregulowanej w art. 69 i nast. ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe, w całości zasługiwało na uwzględnienie. Nie budziła wątpliwości Sądu I instancji legitymacja czynna po stronie powoda do wystąpienia z powództwem w niniejszej sprawie. Sąd I instancji wyjaśnił, że wynikała ona z ważnie zawartej umowy cesji wierzytelności z dnia 22 grudnia 2016 roku zawartej pomiędzy A. (...) a pozwanym. Sąd Okręgowy nie podzielił twierdzeń pozwanego o niewykazaniu przez powoda właściwego doręczenia mu wypowiedzenia umowy kredytowej. Wskazał, że z pisma datowanego na 18 stycznia 2016 roku wynikało warunkowe wypowiedzenie przedmiotowej umowy kredytowej przez A. (...), w przypadku nieskorzystania przez pozwanego z możliwości restrukturyzacji kredytu, z zachowaniem 30 dniowego okresu wypowiedzenia, rozpoczynającego się od dnia w którym upłynął termin 14 dni roboczych, licząc od daty doręczenia pisma. Na podstawie potwierdzenia doręczenia, możliwym było natomiast ustalenie, że pozwany otrzymał ww. pismo w dniu 28 stycznia 2016 roku. Dodatkowo fakt wypowiedzenia umowy kredytowej potwierdza, zdaniem Sądu I instancji, złożony przez pozwanego wniosek z dnia 9 lutego 2016 roku o restrukturyzację zobowiązania, po złożeniu którego pozwany nie podjął się dalszej spłaty kredytu. To natomiast skutkowało wypowiedzeniem umowy. W ocenie Sądu Okręgowego dowodem wskazującym na wymagalność roszczenia jest przede wszystkim umowa sprzedaży wierzytelności z dnia 22 grudnia 2016 roku, potwierdzająca skuteczność uprzedniego oświadczenia o wypowiedzeniu umowy kredytu, co z kolei implikuje fakt, że roszczenie wobec pozwanego stało się wymagalne.

Rozstrzygnięcie o odsetkach należnych powodowi Sąd Okręgowy oparł na treści art. 481 § 1 k.c. oraz art. 482 § 1 k.c.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł pozwany, zaskarżając wyrok w całości, zarzucając mu:

1. naruszenie przepisów prawa procesowego mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, tj. art. 217 § 2 k.p.c. w zw. z art. 162 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, w sytuacji w której uległy spełnieniu przesłanki obligujące Sąd do jego zastosowania, poprzez dopuszczenie przez Sąd spóźnionych dowodów pomimo niezachowania przez stronę powodową nałożonego na nią obowiązku przedłożenia tychże dowodów z zachowaniem siedmiodniowego terminu pod rygorem pominięcia;
2. naruszenie przepisów prawa procesowego mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów poprzez:
 - a. rozpoznanie sprawy oraz wydanie wyroku w oparciu o spóźnione dowody, które powinny zostać pominięte, a tym samym nie miały prawa być podstawą rozstrzygnięcia,
 - b. stwierdzenie zaistnienia legitymacji czynnej powoda jedynie ze względu na okoliczność posiadania przez niego dokumentacji kredytowej oraz umowy cesji;
3. naruszenie przepisów prawa procesowego mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, tj. art. 129 § 1 i 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, pomimo że pozwany kwestionował prawdziwość kopii przedłożonych przez powoda, oraz wniósł o zobowiązanie powoda do przedłożenia oryginałów dokumentów stanowiących podstawę powództwa, w tym w szczególności umowy kredytowej z dnia 20 lutego 2014 roku;
4. naruszenie przepisów prawa procesowego mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, tj. art. 328 § 2 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, polegające na nieustosunkowaniu się Sądu w uzasadnieniu wyroku do podnoszonych przez pozwanego zarzutów, w szczególności do zarzutu, iż powód przedłożył poświadczoną za zgodność z oryginałem dokumenty z uchybieniem terminu wyznaczonego przez Sąd pod rygorem nieważności;
5. a z ostrożności procesowej, także naruszenie przepisu prawa materialnego, tj. art. 75c ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe, poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na stwierdzeniu, iż doszło do skutecznego wypowiedzenia umowy kredytu nr (...).

Na podstawie tak sformułowanych zarzutów, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego przed sądami obu instancji, według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pełnomocnik powoda wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja okazała się uzasadniona, jako, że zasadny był zarzut naruszenia art. 75c ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe, poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na stwierdzeniu, iż doszło do skutecznego wypowiedzenia umowy kredytu nr (...).

Sąd Apelacyjny uznał za prawidłowe ustalenia faktyczne Sądu I instancji i przyjął je za podstawę swojego rozstrzygnięcia. Sąd Apelacyjny nie zgodził się jednak z oceną prawną Sądu Okręgowego, który uznał, że A. (...) pismem z dnia 18 stycznia 2016 roku skutecznie wypowiedział łączącą pozwanego z tym bankiem umowę kredytową nr (...). Stwierdzenie skuteczności wypowiedzenia umowy było zaś koniecznym warunkiem uznania zasadności wytoczonego powództwa. Tylko bowiem w takim wypadku doszłoby do postawienia całej niespłaconej kwoty kredytu w stan wymagalności.

Z treści pisma datowanego na 18 stycznia 2016 roku zatytułowanego „warunkowe wypowiedzenie umowy o kredyt gotówkowy/o kredyt konsolidacyjny nr (...)” wynika, że bank wezwał pozwanego do spłaty wskazanych w piśmie zaległości w terminie 14 dni roboczych od otrzymania pisma, informując jednocześnie o możliwości złożenia w tym terminie wniosku o restrukturyzację zadłużenia. W dalszej części pisma bank wskazał, że wypowiada przedmiotową umowę z zachowaniem 30 dniowego okresu wypowiedzenia rozpoczynającego się od dnia, w którym upłynął termin 14 dni roboczych licząc od daty doręczenia niniejszego pisma, w przypadku nieskorzystania przez pozwanego ze wskazanych powyżej uprawnień. W ocenie Sądu Apelacyjnego, tak skonstruowanym pismem bank nie mógł skutecznie wypowiedzieć pozwanemu umowy. Sąd podzielił w tym zakresie pogląd wyrażony w orzecznictwie (m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2009 roku, II CSK 614/08) i doktrynie (tak m.in. E. Gniewek, P. Machnikowski (red.), „Kodeks cywilny. Komentarz”. Wyd. 7, Warszawa 2016), według którego za niedopuszczalne należy uznać złożenie jednostronnego oświadczenia, które kształtuje sytuację prawną innego podmiotu, z zastrzeżeniem warunku. Jednostronne oświadczenia woli wywierające z chwilą ich złożenia innej osobie wpływ na jej stosunki majątkowe z reguły nie powinny być dokonywane z zastrzeżeniem warunku, ochrona prawna interesów tej osoby wymaga bowiem, aby zakres skuteczności takich oświadczeń był od razu oznaczony. Tym samym w świetle treści art. 89 k.c. właściwość czynności prawnej (wypowiedzenia umowy) sprzeciwia się dopuszczalności dokonania jej z zastrzeżeniem warunku. Podkreślić należy, że wypowiedzenie umowy kredytowej stanowi bardzo dotkliwie dla kredytobiorców uprawnienie kształtujące banku, prowadzące do zakończenia stosunku kredytowego przed pierwotnie ustalonym okresem spłaty kredytu. Nie może być ono zatem dokonywane w sposób nagły, zaskakujący dla kredytobiorcy, nawet jeżeli istnieją podstawy do jego podjęcia zgodnie z treścią umowy kredytowej. Wypowiedzenie umowy kredytowej, stanowiące szczególną dolegliwość dla kredytobiorcy powinno być sformułowane w sposób jednoznaczny, nie pozostawiający wątpliwości, tak co do daty postawienia niespłaconego kredytu w stan wymagalności, jak i kwoty wymagalnego zobowiązania.

W rozpoznawanej sprawie sformułowanie oświadczenia banku zawartego w piśmie z dnia 18 stycznia 2016 roku nie pozwalało na jednoznaczne stwierdzenie tego, kiedy nastąpią skutki tego oświadczenia woli, a więc kiedy nastąpi zakończenie stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytowej, ani jaką kwotę pozwany zobowiązany będzie zwrócić bankowi. Jasny i jednoznaczny w przedmiotowym piśmie był jedynie przekaz co do wezwania pozwanego do zapłaty zaległości w kwocie 8.080,88 złotych oraz możliwości złożenia przez niego wniosku o restrukturyzację zadłużenia, a także co do 14 dniowego terminu w jakim kredytobiorca obowiązany jest dokonać powyższych czynności. Z oświadczenia tego nie sposób natomiast wywnioskować, kiedy nastąpią skutki nieuregulowania zaległości lub braku

złożenia wniosku o restrukturyzację, od kiedy należy liczyć 30 dniowy termin wypowiedzenia, jaka kwota kredytu i odsetek stanie się wymagalna z chwilą upływu terminu wypowiedzenia.

Z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika, że sam powód nie do końca wiedział, z jaką datą mają nastąpić skutki wypowiedzenia. W odpowiedzi na apelację wskazywał bowiem, że termin ten był liczony jako 30 dni od dnia doręczenia pozwanemu warunkowego wypowiedzenia, tj. od dnia 28 stycznia 2016 roku, nie uwzględniając okoliczności, że A. (...) wyznaczył pozwanemu 14 dniowy termin na spłatę zadłużenia lub złożenie wniosku o restrukturyzację.

Istotny przy tym jest fakt, że pozwany złożył wniosek o restrukturyzację zadłużenia w dniu 9 lutego 2016 roku, a więc z zachowaniem 14 dniowego terminu. Okoliczność ta nie była pomiędzy stronami sporna. Powód zdaje się jednak opierać swój wniosek o skuteczności oświadczenia wypowiadającego na tym, że ostatecznie nie doszło do restrukturyzacji zadłużenia. W świetle treści oświadczenia zawartego w piśmie z dnia 18 stycznia 2016 roku, wniosek taki jest nieuprawniony. Jako warunek bezskuteczności wypowiedzenia, bank wskazał bowiem samo złożenie w terminie wniosku o restrukturyzację, a nie dokonania w tym terminie skutecznej restrukturyzacji. W rezultacie brak było możliwości uznania, że złożone przez bank oświadczenie woli odniosło skutek w postaci wypowiedzenia stosunku prawnego, a co za tym idzie powstania wymagalności całości zadłużenia wynikającego z umowy dochodzonego w niniejszym postępowaniu. Z tych przyczyn powództwo nie mogło zostać uwzględnione.

Uwzględnienie zarzutu naruszenia art. 75c ustawy prawo bankowe skutkujące zmianą zaskarżonego wyroku, czyni bezprzedmiotowym odnoszenie się do pozostałych podniesionych w apelacji zarzutów, jako nie mających wpływu na rozstrzygnięcie.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 89k.c. art.75 ust.1 i 2 oraz art. 75 c ustawy Prawo Bankowe, Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok i oddalił powództwo. O kosztach postępowania za I i II instancję orzeczono na podstawie art.98§1i 3 k.p.c. w zw. z art.391§1k.p.c. obciążając nimi powoda jako stronę przegrywającą. Zasądzone koszty obejmowały wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego za I instancję w wysokości wynikającej z §2 pkt.7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015r w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. 2015.1800 ze zm.), wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego za II Instancję w wysokości wynikającej z §10 ust.1 pkt.2 w zw. z §2 pkt.7 tego rozporządzenia oraz opłatę od apelacji w kwocie 1000zł.

SSA Małgorzata Mazurkiewicz-Talaga SSA Małgorzata Kaźmierczak SSA Karol Ratajczak